

PREDLOG
EVA 2022-1911-0012
NUJNI POSTOPEK

ZAKON
O SPREMEMBI IN DOPOLNITVI ZAKONA O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI
NESREČAMI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNOrg) je bil sprejet leta 1994 in dopolnjen leta 2006 in 2010. Zakon je uredil sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in določil, da se sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami razvija kot enoten in celovit podsistem nacionalne varnosti na območju države. V skladu s pristojnostmi in nalogami ta sistem organizirajo občine ter država. Posamezna področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami urejajo še področni zakoni kot so Zakon o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12, 61/17 – GZ in 189/20 – ZFRO), Zakon o gasilstvu (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/19 in 189/20 – ZFRO), Zakon o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 42/07 – uradno prečiščeno besedilo in 9/11) in Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93 in 79/10). V skladu s spremembami Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami so bili v preteklih letih sprejeti ali dopolnjeni vsi podzakonski predpisi, ki urejajo posamezna vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Z Resolucijo o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16) se določajo tudi razvoj in temeljne naloge varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v srednjeročnem obdobju.

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami določa temeljne naloge sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter ureja odzivanje in ukrepanje ob vseh vrstah nesreč ne glede na vzrok njihovega nastanka in posledice. Uveljavljanje načela postopnosti pri uporabi sil in sredstev za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ob naravni in drugi nesreči je, glede na kadrovske, materialne in finančne vire, bistveno za vzdržnost sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zakon določa tudi sile za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, ki jih sestavljajo različne poklicne in prostovoljne enote, službe in drugi sestavi. Med poklicnimi reševalnimi službami so najpomembnejši gasilci in nujna medicinska pomoč. Najštevilčnejše in najrazvitejše so reševalne službe, enote in druge operativne sestave, ki jih organizirajo nevladne organizacije v skladu z načrti zaščite in reševanja ter merili, ki jih določa zakon.

Med njimi so najštevilčnejši prostovoljni gasilci, ki delujejo v skoraj vseh občinah in od leta 1994 opravljajo naloge splošne javne reševalne službe.

Na državni ravni so, kot javne službe za zaščito, reševanje in pomoč, poleg gasilske službe organizirane še gorska reševalna služba, jamarska reševalna služba, podvodna reševalna služba ter služba za zaščito in reševanje na morju.

Sile za zaščito, reševanje in pomoč morajo organizirati država, lokalne skupnosti in nekatere gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, in sicer glede na tveganja v dejavnosti, ki jo opravljajo. Namenjene so za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih ali drugih nesrečah, in sicer za:

- prvo pomoč in nujno medicinsko pomoč,
- pomoč in osnovna oskrba ogroženih in prizadetih prebivalcev,
- zagotavljanje začasnih nastanitvenih kapacitet ogroženim skupinam prebivalcev ter psiho-socialna podpora,
- prvo veterinarsko pomoč,
- gašenje in reševanje ob požarih,
- reševanje iz ruševin ter zemeljskih in snežnih plazov,
- reševanje ob poplavah in drugih vremenskih ujmah ter ekoloških in drugih nesrečah na morju, v rekah in jezerih,
- reševanje ob nesrečah v prometu,
- reševanje ob rudniških nesrečah,
- reševanje v gorah,
- reševanje v jamah,
- reševanje na vodi in iz nje,
- varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi,
- varstvo pred snežnimi plazovi,
- izvajanje radiološke, kemijske in biološke zaščite ob uporabi jedrskega, kemičnega ali biološkega orožja in drugih sredstev za množično uničevanje ter ob nesrečah z nevarnimi snovmi,
- iskanje pogrešanih oseb ob naravnih in drugih nesrečah in obnova družinskih vezi,
- reševanje ob vojaških in terorističnih napadih ter drugih oblikah množičnega nasilja,
- zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.

Glede na način vključevanja in sodelovanja državljanov se sile za zaščito, reševanje in pomoč delijo na prostovoljne, poklicne in dolžnostne. Posamezne enote in službe se lahko organizirajo tudi v kombinaciji poklicnih in prostovoljnih članov.

Prostovoljne enote in reševalne službe so organizirane pri nevladnih, predvsem humanitarnih organizacijah. Prostovoljne reševalne službe se organizirajo po načelu prostovoljnosti kot operativni sestavi društev ali drugih nevladnih nepridobitnih organizacij.

Poklicne enote in službe za zaščito, reševanje in pomoč so samostojne enote oziroma službe, ki delujejo tudi na področju zaščite in reševanja, kadar je nujno.

Dolžnostne enote in službe za zaščito, reševanje in pomoč so organizirane kot enote in službe Civilne zaščite na podlagi državljanske dolžnosti.

Enote, službe in druge operativne sestave društev in nevladnih organizacij opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, in sicer na podlagi odločitve državnega organa ali pristojnega organa lokalne skupnosti. Večinoma gre za brezplačno in prostovoljno opravljanje nalog, ki so v javnem interesu in so posebnega pomena za varnost državljanov.

Prostovoljna gasilska društva in njihove zveze, postaje gorske reševalne službe in njihova zveza, jamarska društva in njihova zveza, potapljaška društva in njihova zveza, kinološka društva in njihova zveza, društva vodnikov reševalnih psov in njihova zveza, taborniška in skavtska društva in njihove zveze, Rdeči križ Slovenije in območna združenja, radioamaterska društva in njihova zveza, Planinska zveza Slovenije in določena planinska društva in Združenje slovenskih poklicnih gasilcev opravljajo humanitarno dejavnost ter delujejo v javnem interesu. Status delovanja v javnem interesu za druge nevladne organizacije, ki opravljajo določene naloge zaščite, reševanja in pomoči v skladu z načrti zaščite in reševanja, ugotavlja Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Republiki Sloveniji temelji večinoma na prostovoljni vključenosti državljanov v izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči. Povezanost in sodelovanje poklicnih, prostovoljnih in dolžnostnih sil za zaščito, reševanje in pomoč sta pomembni lastnosti in prednosti slovenskega sistema. Reševalna dejavnost kot gospodarska dejavnost, v Sloveniji pravno ni mogoča.

Prostovoljstvo v Sloveniji ima dolgo in bogato tradicijo. Z nesebičnim delovanjem posameznikov prispeva k razvijanju vrednot solidarnosti in medsebojnega povezovanja. Organizirano in kakovostno prostovoljstvo se lahko hitro in učinkovito odziva na potrebe okolja ter učinkovito odprava posledice naravnih in drugih nesreč tako v lokalni skupnosti kot na nacionalni ravni. Pomembna prednost prostovoljstva obsega povezovanje različnih generacij ter prenos izkušenj in znanja.

Državljeni, ki prostovoljno in nepoklicno opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči, imajo enake pravice in dolžnosti, kot jih imajo pripadniki Civilne zaščite. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami tako v 21. členu določa in pravno ureja status prostovoljnih reševalcev oziroma prostovoljcev na področju zaščite, reševanja in pomoči, kar je pomembno predvsem zaradi odsotnosti z dela ob izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči oziroma intervencijah.

Prostovoljcu med opravljanjem nalog zaščite, reševanja in pomoči vključno z usposabljanjem in izvrševanjem materialne dolžnosti, pripada nadomestilo plače oziroma izgubljenega zaslužka za čas odsotnosti z dela zaradi opravljanja teh dolžnosti in povračilo stroškov. Med nadomestila štejejo nadomestilo plače, nadomestilo štipendije, nadomestilo pokojnine, nadomestilo za primer brezposelnosti, nadomestilo izgubljenega zaslužka (samostojno opravljanje dejavnosti) in denarno nadomestilo (prostovoljec brez dohodka). Povračilo stroškov obsega povračilo potnih stroškov, povračilo stroškov za prehrano in povračilo stroškov za prenočišče.

Delodajalec lahko, poleg nadomestila plače in pripadajočih prispevkov ter davkov, od pristojnega državnega organa oziroma organa lokalne skupnosti, ki je državljana, ki

prostovoljno sodeluje pri opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči, pozval k opravljanju teh nalog, zahteva tudi povračilo izpada dohodka v višini 20 odstotkov nadomestila plače, vključno s pripadajočimi prispevki in davki. Urejena je tudi bolniška odsotnost delavca zaradi poškodbe, ki jo je dobil pri opravljanju nalog zaščite in reševanja.

Nadomestilo plače in povračilo stroškov med opravljanjem nalog zaščite, reševanja in pomoči sta urejeni z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (27. člen), Zakonom o gasilstvu (25. člen) in Uredbo o nadomestilu plače in povračilih stroškov med opravljanjem nalog zaščite, reševanja in pomoči (Uradni list RS, št. 48/99, 113/07, 13/11 in 20/13).

Država prostovoljcem zagotavlja tudi razmere za varno in uspešno opravljanje nalog, zato sofinancira njihovo delovanje s plačevanjem dela stroškov, glede na ocenjene in dogovorjene potrebe po aktiviranju ob nesrečah. Gre za stroške usposabljanja, opremljanja, obveznega zdravstvenega in nezgodnega zavarovanja, zdravniških pregledov ter plačila obveznosti do delodajalcev.

Država skrbi za aktiviranje in delovanje enot, služb in drugih operativnih sestavov prostovoljnih društev in drugih organizacij na področju zaščite, reševanja in pomoči ter tudi za sofinanciranje prostovoljnih sil. Podlaga za sofinanciranje so dogovorjena merila za organiziranje, usposabljanje in opremljanje enot prostovoljcev.

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje ima s temi organizacijami sklenjene pogodbe, v katerih so dogovorjene obveznosti prostovoljnih organizacij (urjenje, pripravljenost, opremljanje, interveniranje itn.) in države, in sicer plačevanje sorazmernega deleža stroškov za njihovo delovanje. Finančna sredstva se zagotavljajo iz državnega proračuna, znesek pa je določen z letnimi aneksi k pogodbam.

Prizadevanja države so usmerjena v ustreznjšo ureditev statusa prostovoljnih reševalcev, in sicer:

- ustrezno stimuliranje delodajalcev, ki zaposlujejo prostovoljne reševalce, še posebej na zavarovalniškem, socialnem, davčnem in drugih področjih,
- izvajanje ukrepov za ohranjanje delovnih mest,
- stimuliranje prostovoljnega dela z različnimi nadomestili, nagradami, zavarovanji in drugimi oblikami,
- drugo.

Državni zbor je tako 11. marca 2022 sprejel novelo Zakona o dohodnini (ZDoh-2Z), ki med drugim prinaša dodatno splošno davčno olajšavo v višini 1.500 EUR za prostovoljce, ki nepoklicno opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči neprekinjeno najmanj deset let in jih upravni organ, pristojen za zaščito, reševanje in pomoč, vodi v evidenci.

Ob velikih in obsežnih naravnih in drugih nesrečah je sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami prav zaradi dejstva, da temelji na prostovoljstvu, vedno na preizkušnji. Predvsem je to povezano z odsotnostjo prostovoljcev z dela, kar nedvomno vpliva na delovne procese v podjetjih. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami sicer

prepoveduje odpuščanje, premeščanje ali oškodovanje delavcev zaradi opravljanja nalog zaščite, reševanja in pomoči (27. člen), vendar bojazen ostaja.

Prostovoljno opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči je večinoma primerov sicer način življenja teh prostovoljcev, pa vendar v izjemnih primerih, kot so na primer aktualni obsežni in dalj časa trajajoči požari na Krasu ali epidemija nevarne bolezni covid-19 v letih 2020-2022 in pred leti migracije, neposredno vplivajo tudi na osebne okoliščine ter življenje posameznika in njegove družine.

V vseh navedenih in posameznih drugih preteklih primerih je bil zaradi obsega, nastalih okoliščin in resnosti razmer aktiviran državni načrt zaščite in reševanja, kar omogoča aktiviranje sil za zaščito, reševanje in pomoč, skladno z načelom postopnosti. Stroške intervencije s tem prevzame država.

Prostovoljne organizacije prek enot, služb in drugih operativnih sestavov izvajajo pomembne in pogosto bistvene naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo 24/7. Organizacije skrbijo za organiziranje enot oziroma služb skladno z merili, vključno z opremljanjem z osebno in skupno opremo ter usposabljanjem pripadnikov. Prostovoljske organizacije oziroma enote so navadno namenjene za izvajanje nalog na določenem ožjem območju delovanja (naselje ali več naselij, občina ali več občin, regija) in zato tudi organizirane in opremljene za opravljanje nalog na tem območju in predvidne naloge. V primerih večjih nesreč, kot so potresi, poplave, žled, požari v naravi, večje nesreče v gorah in jamah, množične nesreče v prometu, se dogaja, da obstoječe enote ne zmorejo obvladati nesreče oziroma posledic nesreče, zato se po odločitvi poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije lahko aktivira državni načrt zaščite in reševanja. Prav tako lahko poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije v določenih nesrečah na predlog vodje intervencije, odobri aktiviranje enot oziroma služb iz drugih območij. Ko so enote aktivirane za pomoč pri posredovanju na drugih območjih, morajo najprej prilagoditi delovanje na svojem območju, poleg tega pa organizirati enote za pomoč. Pri organiziranju enot za pomoč morajo prostovoljne organizacije zagotoviti dodatno ali specifično opremo za posredovanje, v določenih primerih tudi izvesti dodatna usposabljanja, da lahko uspešno in strokovno nudijo pomoč. Pred samo napotitvijo se morajo enote pripraviti tako organizacijski kot logistično vključno z zagotavljanjem samozadostnosti z gorivi in hrano ter pijačo za prvih nekaj ur intervencije oziroma nudenja pomoči. Vse te dodane naloge zahtevajo dodatna finančna sredstva, ki jih enote praviloma nimajo, saj so financirana predvsem za delovanje na svojem območju.

Glede donacij je v Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19 in 172/21; v nadaljevanju: ZDDPO-2) in Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22; v nadaljevanju: ZDoh-2) je določena davčna olajšava za donacije. Uveljavljajo jo lahko donatorji - zavezanci po ZDDPO-2 in zavezanci, ki opravljajo dejavnost, po ZDoh-2. Ti zavezanci lahko uveljavljajo zmanjšanje davčne osnove za znesek izplačil v denarju in v naravi za humanitarne, invalidske, socialno varstvene, dobrodelne, znanstvene, vzgojno izobraževalne,

zdravstvene, športne, kulturne, ekološke, religiozne in splošno koristne namene, in sicer le za takšna izplačila rezidentom Slovenije in rezidentom države članice EU, ki (če) so po posebnih predpisih ustanovljeni za opravljanje navedenih dejavnosti, kot nepridobitnih dejavnosti, do zneska, ki ustreza 1% obdavčenega prihodka davčnega obdobja zavezanca, vendar največ do višine davčne osnove davčnega obdobja. Naloge zaščite, reševanja in pomoči po predlogu zakona se uvrščajo med predtem naštete namene (humanitarni, splošnokoristni). Tudi društva in nevladne organizacije se uvrščajo med kvalificirane prejemnike, da se olajšava lahko uveljavlja (ustanovljeni za opravljanje t.i. nepridobitnih dejavnosti).

Določena pa je še dodatna olajšava, in sicer našteti zavezanci lahko uveljavljajo, poleg zmanjšanja davčne osnove, kot je bilo prej opisano (torej v višini 1% obdavčenih prihodkov) še olajšavo do zneska, ki ustreza 0,2 % obdavčenega prihodka davčnega obdobja zavezanca, za znesek izplačil v denarju in v naravi za takšna izplačila prostovoljnemu društvu, ustanovljenemu za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu za te namene, in sicer le za takšna izplačila rezidentom Slovenije in EU, ki (če) so po posebnih predpisih ustanovljeni za opravljanje navedenih dejavnosti, kot nepridobitnih dejavnosti, vendar največ do višine davčne osnove davčnega obdobja.

Povezano z donacijami je relevantna tudi davčna obravnava donacij in tudi t.i. javnih sredstev (sredstva za izvajanje javne službe iz javnofinančnih virov, namenska javna sredstva) pri prejemnikih, zavezancih, ki so ustanovljeni za nepridobitne namene, po ZDDPO-2. Ker gre za specifična t.i. nepridobitna plačila, se pri prejemniku – nepridobitni organizaciji, izvzemajo iz davčne osnove, torej takšni dohodki/prihodki niso obdavčeni. Podlaga za takšno obravnavo so 9. in 27. člen ZDDPO-2 ter 3. člen Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Uradni list RS, št. 109/07, 68/09 in 137/21).

Republika Slovenija se je v letih 2020 do 2022 soočala z epidemijo COVID-19, katere negativne posledice še vedno zaznavamo. V intervenciji je sodelovalo večje število prostovoljcev, aktiviran je bil državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni.

Vsa Evropa in tudi Republika Slovenija se zaradi sušnega obdobja v letošnjem letu sooča z velikimi požari v naravnem okolju. V Republiki Sloveniji smo se v letošnjem letu soočili že s tremi velikimi požari v naravnem okolju in sicer na območju Potoške gore nad Preddvorom, v mesecu juliju smo se na območju Goriškega Krasa soočili z največjim požarom v naravnem okolju v obdobju njene samostojnosti, v avgustu pa tudi na območju Socerba. V ekstremnih vremenskih razmerah (vročina, veter) je v intervenciji na Goriškem Krasu sodelovalo več kot 11000 prostovoljnih gasilcev in pripadnikov drugih sil zaščite reševanja in pomoči.

Izkušnje iz navedenih intervencij narekujejo, da se na zakonski ravni interventno v celoti uredijo vprašanja glede povračila stroškov intervencij društvom in nevladnim organizacijam, ki sodelujejo na intervencijah ob aktiviranju državnega načrta zaščite in reševanja ali odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije. Prav tako je treba omogočiti, da se društvom in nevladnim organizacijam, ki predstavljajo jedro sistema zaščite, reševanja in pomoči, zaradi sodelovanja v najboljšejših in najzahtevnejših intervencijah ob aktiviranju

državnega načrta zaščite in reševanja ali odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije omogoči dodatno financiranje za njihovo dodatno opremljenost in izboljšanje delovanja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilj zakona je, da se uredijo določena vprašanja, ki so se pojavljala ob aktiviranju državnega načrta zaščite in reševanja oziroma ob aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, ko je to nujno zaradi obsega in zahtevnosti intervencije ob večjih nesrečah.

Cilj zakona je, da država za vse reševalne sestave uredi povračilo stroškov, in sicer takrat, kadar sodeluje pri intervenciji na podlagi aktiviranja državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije in da se na podlagi sodelovanja v navedenih intervencijah v izjemnih primerih omogoči dodatno financiranje društev in nevladnih organizacij, ki so bili vključeni v intervencijo, da bi se zagotovila dodatna opremljenost in izboljšanje njihovega delovanja.

Cilj predloga zakona je tudi, da se do ureditve v zakonu, ki ureja obdavčitev dohodkov pravnih oseb, ter zakonu, ki ureja dohodnino, lahko uveljavlja za donacije tudi v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 59. člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19 in 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2) in 1. točko drugega odstavka 66. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) pod pogoji iz ZDDPO-2 in ZDoh-2 lahko uveljavlja tudi za donacije drugim nevladnim organizacijam na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu za te namene.

2.2 Načela

Predlog zakona v celoti upošteva načela, ki jih je uveljavil Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami leta 2006 (Uradni list, št. 52/06).

Načela v predlogu zakona niso izrecno urejena, temveč se predlog zakona sklicuje na načelo postopnosti pri uporabi sil in sredstev: ob naravni ali drugi nesreči, ko zaradi velikega obsega nesreče oziroma ogroženosti, sile in sredstva lokalne skupnosti niso zadostni ali niso zagotovljeni med sosednjimi lokalnimi skupnostmi, država zagotavlja uporabo sil in sredstev s širšega območja.

2.3 Poglavitne rešitve

Z zakonom se kot naloga Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje določa

izdelava poročila o intervenciji na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, kar do sedaj na zakonski ravni ni bilo urejeno.

Z zakonom se ureja povračilo stroškov, kadar društva in druge nevladne organizacije, ki opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, sodelujejo na intervencijah na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije. Stroški se v teh primerih krijejo iz proračuna Republike Slovenije.

Vlada lahko na podlagi poročila o intervenciji in glede na vrsto nesreče ob upoštevanju predvsem obseg nesreče, obseg vključenosti sil zaščite reševanja in pomoči, trajanje intervencije, zahtevnost intervencije in pogoje, v katerih je potekala intervencija, najpozneje v dveh mesecih od seznanitve s poročilom o intervenciji, določi, da se društvom in drugim nevladnim organizacijam, ki so sodelovale pri intervenciji na podlagi aktiviranega državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, namenijo finančna sredstva za dodatno opremljenost in izboljšanje delovanja v odstotku od zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji na prostovoljca, ki je sodeloval pri tej intervenciji, dnevno, in sicer do 3 odstotkov povprečne plače za opravljanje dela do 8 ur in do 5 odstotkov povprečne plače za opravljanje dela več kot 8 ur. Višina zneska oziroma odstotka se določi glede na vrsto nesreče ob upoštevanju predvsem obsega nesreče, obsega vključenosti sil zaščite reševanja in pomoči, trajanja intervencije, zahtevnost intervencije in pogojev, v katerih je potekala intervencija.

Dodatna namenska finančna sredstva nevladnim organizacijam na področju zaščite, reševanja in pomoči bodo nadgradila pripravljenost na podobne nesreče ter pozitivno vplivala in izboljšala sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Predlog zakona zato predstavlja tudi prispevek k uresničevanju Resolucije o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2016 – 2022, ki med temeljnimi cilji določa tudi:

- nadaljevanje ukrepov in dejavnosti za izboljšanje splošne pripravljenosti na naravne in druge nesreče, ki jih povzročajo sodobni viri ogrožanja, podnebne spremembe ter skrajševanje odzivnih časov tudi s posodobitvijo osebne in skupinske zaščitne reševalne opreme vseh reševalnih služb, vključno s posodobitvijo voznega parka s postopnim nakupom namenskih vozil za posamezne reševalne sestave;
- izboljšanje priprav na požare v naravnem okolju, za ukrepanje v primeru epidemije oziroma pandemije ter ob izbruhih nevarnih rastlinskih bolezni in škodljivcev, ob nenadnem onesnaženju morja in nenadnem velikem onesnaženju površinskih voda v povodjih, ob poplavih ter ob množičnih prometnih nesrečah in nesrečah v avtocestnih predorih ter ob vremenskih ujmah, posodabljanje zaščitne in reševalne opreme ter izenačevanje opremljenosti gasilskih in drugih reševalnih služb v občinah s slabšimi materialnimi možnostmi.

Določa se, da se do spremembe sistemske zakonodaje na tem področju, do ureditve v zakonu, ki ureja obdavčitev dohodkov pravnih oseb, ter zakonu, ki ureja dohodnino, olajšavo za donacije v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 59. člena Zakona o davku od

dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19 in 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2) in 1. točko drugega odstavka 66. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) pod pogoji iz ZDDPO-2 in ZDoh-2 lahko uveljavlja tudi za donacije drugim nevladnim organizacijam na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu za te namene. S to določbo se dodatno olajšavo za donacije v višini do 0,2 % obdavčljivih prihodkov, razširja tudi na druge nevladne organizacije na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo na tem področju v javnem interesu. Tudi za te donacije se olajšavo lahko uveljavlja pod enakimi pogoji, določenimi v ZDDPO-2 in ZDoh-2.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Višina potrebnih sredstev je odvisna od obsega angažiranja prostovoljcev vključenih v društva in druge nevladne organizacije, ki bi sodelovale pri intervenciji na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije in jih ni mogoče vnaprej predvideti. Uveljavitev zakona bo povzročila dodatne zahtevke iz državnega proračuna, ki so povezani z odstotkom zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: povprečna plača). Povprečna plača za tromesečje znaša 1.999,78 EUR. Primeroma bi višina sredstev za posamezno organizacijo s 100 prostovoljci, ki so na intervenciji sodelovali do 8 ur na dan znašala 5.999,34 EUR ali 9.998,90 EUR, če so na intervenciji sodelovali več kot 8 ur na dan. Primeroma bi bilo za gašenje požara v naravnem okolju na območju Goriškega Krasa treba zagotoviti sredstva v višini okoli 1.500.000,00 EUR.

Zakon bo pozitivno vplival na druga finančna sredstva, in sicer na finančna sredstva občin, ki jim zdaj ob aktivaciji državnega načrta ali odločitvi poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije ne bo treba kriti stroškov intervencije, prav tako pa bo lahko vlada dodelila društvom in nevladnim organizacijam, ki so sodelovale pri takšni intervenciji, dodatna sredstva za dodatno opremljenost in izboljšanje delovanja.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za leto 2022 bodo zagotovljena z rebalansom državnega proračuna za leto 2022, za leto 2023 pa s spremembo sprejetega proračuna.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5. 1 Prilagojenost/usklajenost predlagane ureditve s pravnim redom Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2 Prikaz ureditve v državah članicah EU

Republika Avstrija

V Republiki Avstriji nevladne organizacije na področju zaščite, reševanja in pomoči financirajo lokalne skupnosti, poleg tega jim za nekatere investicije, na primer za zaščitno in reševalno opremo, sredstva skozi namenske programe zagotavlja tudi država.

Prostovoljci ne prejemajo nadomestil za njihovo delo na intervenciji, prav tako tudi delodajalci ne prejemajo nadomestil za krajši čas odsotnosti zaposlenih. Prostovoljni gasilci za kratkotrajne intervencije delodajalca zapustijo za nekaj ur, največ do približno 2 dni, in se potem vrnejo na delo. Ob nudenju pomoči med žledom leta 2014 so se ekipe avstrijskih gasilcev v resnici menjale na nekaj dni, enako tudi med pomočjo pri gašenju požarov v Severni Makedoniji leta 2021.

Prostovoljni gasilci za sodelovanje na intervenciji dobijo povrnjene potne stroške in stroške prehrane ter prenočišča. Nagrajevanja prostovoljcev za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ni. Lokalne skupnosti krijejo operativne stroške, na primer popravila, za kar imajo več finančnih virov. Ob pomoči drugim državam navedene stroške prevzame država.

Republika Hrvaška

V Republiki Hrvaški imajo, skladno z Zakonom o sistemu civilne zaščite (Narodne novine, št. 82/15, 118/18, 31/20 in 20/21), obvezniki civilne zaščite pravico do nadomestila plače, povračila potnih stroškov, zavarovanja, dnevnice in drugih nadomestil. Nadomestila plače in povračila stroškov pri opravljanju nalog so na Hrvaškem urejena primerljivo s Slovenijo.

Obvezniki civilne zaščite so hrvaški državljani, državljani evropskega gospodarskega prostora, državljani tretjih držav, ki jim je bil priznan status tujca s stalnim prebivališčem v Republiki Hrvaški in osebe brez državljanstva z urejenim statusom v Republiki Hrvaški, stare od 18 do 65 let.

Sistem civilne zaščite se financira iz državnega proračuna, proračunov lokalne in pokrajinske samouprave, drugih virov in donacij. Iz državnega proračuna zagotavljajo sredstva za:

- razvoj in opremljanje sistema civilne zaščite na državni ravni,
- izvajanje ukrepov in dejavnosti v sistemu civilne zaščite na državni ravni,
- zagotavljanje pomoči in prejetje pomoči drugih držav v skladu z obveznostmi Republike Hrvaške po mednarodnih pogodbah,
- druge stroške v sistemu civilne zaščite na državni ravni v skladu z določbami zakona in predpisi, sprejetimi za izvajanje zakona.

Če so ob naravni ali drugi nesreči vpoklicani prostovoljni gasilci, za čas vpoklica postanejo pripadniki civilne zaščite in jim pripadajo zgoraj navedene pravice.

Skladno z Zakonom o gasilstvu lahko prostovoljna gasilska društva prejemajo donacije od pravnih oseb, njihovi člani pa so lahko nominirani za posebno nagrado, ki jo podeljuje lokalna skupnost.

Republika Francija

Republika Francija v gasilstvu ne pozna klasičnega brezplačnega prostovoljstva, kot ga poznamo v Sloveniji. V Republiki Franciji pripada prostovoljnemu gasilcu plačilo za njegovo delo v okviru departmajske gasilske organizacije. Plačilo ureja »Odredba z dne 9. 6. 2021 o določitvi višine osnovne urne postavke za prostovoljne gasilce« (JORF n° 0138 du 16 juin 2021). Plačilo se izračuna glede na vrsto naloge, čas opravljanja dela in čin prostovoljnega gasilca. Osnovna tarifa znaša dobrih 8 EUR na uro, tarifa za višje gasilce pa dobrih 12 EUR na uro opravljenega prostovoljnega dela. Tarifa se poveča za nočno in nedeljsko ali praznično delo oziroma zmanjša za stanje pripravljenosti na lokaciji gasilske organizacije. Prostovoljnemu gasilcu po doseženem 55. letu starosti pripada letno izplačilo, in sicer enkrat na letno, izračuna pa se glede na število let opravljanja prostovoljnih gasilskih nalog. Za opravljanje prostovoljnega dela od 20 do 24 let je 450 EUR, za 35 let in več pa 1.800 EUR.

Za plačila je odgovorna matična departmajska gasilska služba, v kateri prostovoljni gasilec opravlja svoje delo. Ob zagotavljanju pomoči zunaj svojega departmaja, prevzame stroške izplačil prostovoljnemu gasilcu država. Država prav tako prevzame logistične in materialne stroške zagotavljanja pomoči zunaj matičnega departmaja.

Udeležba prostovoljnega gasilca na intervenciji je v njegovem delovnem času mogoča na podlagi pisnega dogovora, ki ga skleneta prostovoljni gasilec in delodajalec. Delodajalcu se povrnejo stroški plače za čas odsotnosti prostovoljnega gasilca.

5.3 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Ureditev, ki jo upošteva predlog zakona ni predmet urejanja v drugih pravnih sistemih.

5.4 Prikaz prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona nima povezave z vsebinskimi določili pravnega reda EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic na področju poslovanja javne uprave ali pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih

organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic na socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledice na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Ministrstvo za obrambo in Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje bosta zakon predstavila na spletnih straneh.

- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za obrambo bo spremljalo izvajanje zakona v skladu s svojimi pristojnostmi.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Poleg navedb v obrazložitvah ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Gradivo posredovano v pregled in mnenje združenjem občin ter vsem zvezam društev oziroma nevladnih organizacij, ki delujejo na področju zaščite, reševanja in pomoči oziroma opravljajo javno službo.

Bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti:

Prejeli smo redakcijske pripombe Rdečega križa, ki smo jih večinoma upoštevali, in Gasilske

zveze Slovenije, ki smo jih upoštevali v celoti.

Skupnost občin Slovenije je posredovala predlog, da se v predlog zakona vključi tudi povračilo stroškov občinam. Navedeno bi bilo v nasprotju z določili in izhodišči Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki določa in razmejuje pristojnosti pri financiranju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami med državo in občino. Financiranje področja zaščite in reševanja na ravni občin je zajeto v okviru primerne porabe (povprečine) in se ne ureja z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Le razliko, ki presega obvezno proračunsko rezervo občine se lahko zagotovi iz proračuna Republike Slovenije.

Združenje občin Slovenije je podalo predlog, da bi bila gasilska društva za nakup zaščitne opreme, gasilskih avtomobilov ter opremljanje služb prostovoljnih gasilskih društev oproščena plačila davka na dodano vrednost. Navedeno ni vsebina Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in je predmet spremembe zakona, ki ureja davek na dodano vrednost.

Podvodna reševalna služba in Gorska reševalna zveza Slovenije na predlog zakona nista imeli pripomb.

Bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje:

/

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen:

Pri pripravi predloga zakona ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Marjan Šarec, minister za obrambo,
- dr. Damir Črnčec, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo,
- Rudi Medved, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo,
- Darko But, generalni direktor Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Srečko Šestan, poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije,
- Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra za obrambo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNOrg) se v 102. členu v prvem odstavku za sedmo alinejo doda nova osma alineja, ki se glasi:

»- izdeluje poročila o intervenciji na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije;«,

dosedanje osma do trinajsta alineja pa postanejo deveta do štirinajsta alineja.

2. člen

Za 116. členom se doda nov, 116.a člen, ki se glasi:

»116.a člen

(stroški izvajanja nalog zaščite reševanja in pomoči na podlagi državnega načrta)

(1) Stroški društva in druge nevladne organizacije, ki opravlja naloge zaščite, reševanja in pomoči, nastali med intervencijo, ki je bila izvedena na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, se krijejo iz proračuna Republike Slovenije.

(2) Če vlada na podlagi poročila o intervenciji iz prejšnjega odstavka in glede na vrsto nesreče ob upoštevanju zlasti obsega nesreče, obsega vključenosti sil zaščite reševanja in pomoči, trajanja intervencije, zahtevnosti intervencije in pogojev, v katerih je potekala intervencija, ugotovi, da obstaja potreba po dodatni opremljenosti oziroma izboljšanju delovanja društev in drugih nevladnih organizacij, ki opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, v dveh mesecih od seznanitve s poročilom o intervenciji določi obseg sredstev za dodatno opremljenost oziroma izboljšanje delovanja društev in drugih nevladnih organizacij, ki so sodelovale pri intervenciji, v višini do 3 odstotkov zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji na prostovoljca, ki je sodeloval na intervenciji do 8 ur v posameznem dnevu, in za vsak dan sodelovanja na intervenciji do 5 odstotkov zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji na prostovoljca, ki je sodeloval na intervenciji več kot 8 ur v posameznem dnevu.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

3. člen

(sprememba 43. člena Zakona o gasilstvu)

V Zakonu o gasilstvu (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/19, 189/20 – ZFRO in 39/22) se peti odstavek 43. člena spremeni tako, da se glasi:

»(5) Stroški intervencije gasilskih enot se krijejo iz proračuna Republike Slovenije, če je bila intervencija izvršena na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve pristojnega regijskega ali državnega poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije.«.

4. člen

(uporaba zakona za intervencije, izvršene od 1. julija 2022 do uveljavitve zakona)

Dopolnjeni 102. člen in novi 116.a člen zakona se uporabljata tudi za intervencije, ki so bile izvršene na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije od 1. julija 2022 do uveljavitve tega zakona.

5. člen

(olajšava za donacije)

Do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb, in zakonu, ki ureja dohodnino, se olajšava za donacije v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 59. člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19 in 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2) in 1. točko drugega odstavka 66. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) pod pogoji iz ZDDPO-2 in ZDoh-2 lahko uveljavlja tudi za donacije drugim nevladnim organizacijam na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu za te namene.

6. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Kot naloga Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje se z novo, osmo alinejo prvega odstavka 102. člena zakona določi tudi izdelava poročila o intervenciji na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije. Poročanje o intervenciji sicer že določa Pravilnik o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 26/08, 28/12 in 42/12) in je naloga vodje intervencije ter velja za vse intervencije na področju zaščite, reševanja in pomoči. Ob aktiviranem državnem načrtu, predvsem zaradi povračila intervencijskih stroškov vključenim silam za zaščito, reševanje in pomoč, poročilo o intervenciji pripravi Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, na podlagi analize intervencije in poročil posameznih vključenih sil za zaščito, reševanje in pomoč. Pri pripravi in izvedbi analize in pripravi poročila se smiselno uporabljata 25. in 26. člen Pravilnika o vajah na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 104/08).

S predlagano ureditvijo se naloga, ki jo kot navedeno Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje že izvaja, določi v zakonu z namenom, da se vlada s poročilom o intervenciji seznani in na podlagi novega, drugega odstavka 116.a člena tudi na podlagi tega poročila lahko ugotovi, da obstaja potreba po dodatni opremljenosti in izboljšanju delovanja društva in nevladne organizacije, ki deluje na področju zaščite, reševanja in pomoči oziroma opravlja javno službo in je sodelovala pri intervenciji. Poročilo vsebuje parametre in analizo o izvedeni intervenciji ter ugotovitve s predlogi izboljšav, ki zajemajo tudi potrebe po morebitni dodatni opremlitvi in izboljšanju delovanja omenjenih društev in nevladnih organizacij.

K 2. členu

Prostovoljne organizacije prek enot, služb in drugih operativnih sestav opravljajo pomembne in pogosto ključne naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo 24/7. Organizacije skrbijo za organiziranje enot oziroma služb skladno z merili, vključno z opremljanjem z osebno in skupno opremo ter usposabljanjem pripadnikov. Prostovoljske organizacije oziroma enote so praviloma namenjene za izvajanje nalog na določenem ožjem območju delovanja (naselje ali več naselij, občina ali več občin, regija) in zato tudi organizirane in opremljene za opravljanje nalog na tem območju in predvidne naloge. Ob večjih nesrečah, kot so potresi, poplave, žled, požari v naravi, večje nesreče v gorah in jamah, epidemije oziroma pandemije, množične nesreče v prometu, se lahko zgodi, da enote ne zmorejo obvladati nesreče oziroma posledic nesreče, zato se po odločitvi poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije lahko aktivira državni načrt zaščite in reševanja. Prav tako lahko poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije v nekaterih nesrečah na predlog vodje intervencije odobri aktiviranje enot oziroma služb iz drugih območij. Ko so enote aktivirane za pomoč pri posredovanju na drugih območjih, morajo najprej prilagoditi delovanje na svojem območju, poleg tega pa organizirati enote za pomoč. Pri organiziranju enot za pomoč morajo prostovoljne organizacije zagotoviti

dodatno ali specifično opremo za posredovanje, v nekaterih primerih tudi izvesti dodatna usposabljanja, da lahko uspešno in strokovno zagotavljajo pomoč. Pred napotitvijo se morajo enote pripraviti tako organizacijsko kot logistično vključno z zagotavljanjem samozadostnosti z gorivi in hrano ter pijačo za prvih nekaj ur intervencije oziroma zagotavljanja pomoči. Dodane naloge zahtevajo dodatna finančna sredstva, ki jih enote navadno nimajo, saj so financirana predvsem za delovanje na svojem območju.

Ob naravnih in drugih nesrečah, ki po svojem obsegu ali zaradi pričakovanih posledic presegajo kadrovske in materialne zmogljivosti lokalnih sil za zaščito, reševanje in pomoč, se skladno z načelom postopnosti pri uporabi sil in sredstev v intervencijo vključijo najprej sosednje, nato pa še druge sile za zaščito, reševanje in pomoč v državi. Te sile se vključujejo na podlagi aktiviranja državnega načrta zaščite in reševanja za posamezno vrsto nesreče ali pa na podlagi odločitve poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije. Ker angažiranje sil za zaščito, reševanje in pomoč v takih primerih presega njihovo krajevno pristojnost prvi odstavek člena določa, da stroškov za navedene sestave v tem primeru ne krije ustanovitelj, temveč tisti, ki je odločil o njihovem angažiranju, to je država. Podobna rešitev je za področje gasilstva že uveljavljena v petem odstavku 43. člena Zakona o gasilstvu (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/19, 189/20 – ZFRO in 39/22), s predlagano rešitvijo pa se razširja na vse sile zaščite, reševanja in pomoči.

Z drugim odstavkom se vzpostavlja možnost, če vlada na podlagi poročila o intervenciji iz osme alineje prvega odstavka 102. člena tega zakona in glede na vrsto nesreče upoštevajoč zlasti obseg nesreče, obseg vključenosti sil zaščite reševanja in pomoči, trajanje intervencije, zahtevnost intervencije in pogoje, v katerih je potekala intervencija, ugotovi, da obstaja potreba po dodatni opremljenosti oziroma izboljšanju delovanja društev in drugih nevladnih organizacij, ki opravljajo naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, najpozneje v dveh mesecih od seznanitve s poročilom o intervenciji, določi obseg sredstev za dodatno opremljenost oziroma izboljšanje delovanja društev in drugih nevladnih organizacij, ki so sodelovale pri intervenciji v višini do 3 odstotkov zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji na prostovoljca, ki je sodeloval na intervenciji do 8 ur v posameznem dnevu, in za vsak dan sodelovanja na intervenciji do 5 odstotkov zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji na prostovoljca, ki je sodeloval na intervenciji več kot 8 ur v posameznem dnevu. Na ta način je ustrezno upoštevan časovni okvir dnevnega sodelovanja prostovoljca na intervenciji (do 8 ur in več kot 8 ur dnevno). Hkrati pa se višina zneska določi glede na vrsto nesreče upoštevajoč zlasti obseg nesreče, obseg vključenosti sil zaščite reševanja in pomoči, trajanje intervencije, zahtevnost intervencije in pogoje, v katerih je potekala intervencija, okvir zneska pa se določa z zakonom. Naravne in druge nesreče ter zahtevnost pri obvladovanju teh nesreč ter njihove posledice so zelo različne in jih ni mogoče kategorizirati. Zakon tako primerom našteva možne relevantne kriterije, ki jih pri svoji odločitvi upošteva vlada poleg analize o intervenciji, ki izhaja iz poročila o intervenciji, pri čemer je treba vedno upoštevati tudi vrsto naravne in druge nesreče. Fleksibilno določen odstotek zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače v Republiki Sloveniji (do 3 odstotkov in do 5 odstotkov) na prostovoljca pa bo vladi omogočil, da pri določanju višine zneska upošteva navedene kriterije. Primeroma navedeno pomeni, da so ob izpolnjeni predpostavki, da je bil aktiviran državni načrt zaščite in reševanja oziroma

sprejeta odločitev poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, tudi pri dveh naravnih nesrečah iste vrste (na primer požar) lahko relevantni različni kriteriji (zato se v zakonu navedeni s predhodno besedo »zlasti«). En požar se na primer zgodi na težko dostopnem terenu, pri hudi suši, veliki vročini, ni pa neposredno ob urbanem okolju, spet drugi na ravnini ob močnem vetru blizu urbanega okolja, kar pomeni, da je pri prvem pomemben zlasti kriterij zahtevnosti intervencije in pogojev, v katerih je potekala intervencija, pri drugem pa obseg nesreče in morebiti tudi trajanje intervencije ter obseg vključenosti sil zaščite, reševanja in pomoči. Prav tako zahtevnost nesreče ob predpostavljenih navedenih pogojih pri reševanju iz jam, podvodnem reševanju ali gorskem reševanju s požarom, žledom ali poplavo ni primerljiva. Navedena višina sredstev po mnenju predlagatelja pomeni ustrezno odmero za angažiranje društev in nevladnih organizacij pri najzahtevnejših in najobsežnejših intervencijah na področju zaščite, reševanja in pomoči.

K 3. členu

Spreminja se določba petega odstavka 43. člena Zakona o gasilstvu (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/19, 189/20 – ZFRO in 39/22; v nadaljevanju: ZGas), in sicer da se, kadar je intervencija izvedena na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve pristojnega regijskega ali državnega poveljnika Civilne zaščite, stroški intervencije gasilskih enot krijejo iz proračuna Republike Slovenije. Z navedeno določbo se celotni stroški intervencije povrnejo iz proračuna v primeru aktivacije državnega načrta zaščite in reševanja oziroma odločitve pristojnega regijskega ali državnega poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije, in ne le če so med intervencijo sodelovale gasilske enote izven območja občine, za katero so ustanovljene. Občina, v kateri se zgodi nesreča, namreč običajno utрпи največjo škodo.

K 4. členu

Določa se uporaba dveh določb zakona za nazaj ob upoštevanju drugega odstavka 155. člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da samo zakon lahko določi, da imajo posamezne njegove določbe učinek za nazaj, če to zahteva javna korist in če se s tem ne posega v pridobljene pravice. Finančna sredstva za izboljšanje opremljenosti in usposabljanja bodo lahko prejeli tudi društva in nevladne organizacije, katerih prostovoljci so sodelovali pri obvladovanju velikega požara v naravnem okolju na Goriškem Krasu julija 2022 in drugih morebitnih nesreč skladno s prvim odstavkom novega, 116.a člena od 1. julija naprej do uveljavitve tega zakona. S tem se ne posega v pridobljene pravice, prav tako gre za splošno javno korist, saj bodo ti reševalni sestavi zaradi pridobljenih finančnih sredstev lahko izboljšali opremljenost in delovanje.

K 5. členu

Določa se, da se do spremembe sistemske zakonodaje na tem področju, do ureditve v zakonu, ki ureja obdavčitev dohodkov pravnih oseb, ter zakonu, ki ureja dohodnino, olajšava za donacije v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 59. člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19 in 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2) in 1. točko drugega odstavka 66. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 –

odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19 in 39/22; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) pod pogoji iz ZDDPO-2 in ZDoh-2 lahko uveljavlja tudi za donacije drugim nevladnim organizacijam na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu za te namene. S to določbo se dodatna olajšava za donacije v višini do 0,2 % obdavčljivih prihodkov razširja tudi na druge nevladne organizacije na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo na tem področju v javnem interesu. Tudi za te donacije se olajšava lahko uveljavlja pod enakimi pogoji, določenimi v ZDDPO-2 in ZDoh-2.

K 6. členu

Določa se začetek veljavnosti zakona, in sicer naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, kar bo omogočilo, da se z zakonom predvidene dejavnosti za povračilo stroškov društvom in nevladnim organizacijam, ki so sodelovale v intervenciji ob požaru v naravnem okolju na Goriškem Krasu julija 2022, začnejo čimprej. Prav tako bo s tem omogočeno, da vlada odloči o zagotovitvi dodatnih sredstev navedenim društvom in nevladnim organizacijam za dodatno opremljenost in izboljšanje njihovega delovanja.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami:

102. člen

(naloge Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje)

(1) Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje opravlja zlasti naslednje upravne in strokovne naloge varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami:

- izdeluje predloge raziskovalnih in razvojnih projektov varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- izdelava predlog nacionalnega programa in načrta varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- skrbi za organiziranje in delovanje sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja;
- skrbi za načrtovanje, izgradnjo, delovanje in vzdrževanje enotnega informacijsko komunikacijskega sistema na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter določa tehnične pogoje za vključevanje drugih sistemov v ta sistem;
- izdeluje ocene ogroženosti in druge strokovne podlage za načrtovanje zaščite, reševanja in pomoči ter usmerja in usklajuje ukrepe za preprečevanje ter zmanjševanje posledic naravnih in drugih nesreč v sodelovanju z drugimi ministrstvi;
- spremlja in razglasa nevarnost naravnih in drugih nesreč ter daje napotke za ravnanje;
- izdeluje državne načrte zaščite in reševanja v sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami;
- organizira, opremlja in usposablja državne enote in službe Civilne zaščite ter druge sile za zaščito, reševanje in pomoč ter zagotavlja pogoje za delo poveljnika, Štaba Civilne zaščite Republike Slovenije ter državne in regijske komisije za oceno škode;
- spremlja in usklajuje organiziranje Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč;

- pripravlja programe in organizira ter izvaja izobraževanje in usposabljanje za zaščito, reševanje in pomoč;
- skrbi za tipizacijo sredstev za zaščito, reševanje in pomoč;
- oblikuje in vzdržuje državne rezerve materialnih sredstev za primer naravnih in drugih nesreč;
- določa smernice in daje mnenja za upoštevanje ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč ter zaščitnih ukrepov pri načrtovanju prostorskega urejanja, posegov v prostor in prostorskega razvoja v državnih, medobčinskih in občinskih prostorskih aktih z namenom, da se prepreči ali zmanjša posledice naravnih in drugih nesreč oziroma omogoči izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ob nesrečah.

(2) Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje skrbi za usklajen razvoj sil za zaščito, reševanje in pomoč na območju države v skladu z ocenami ogroženosti, načrti zaščite in reševanja ter merili, ki jih določi minister. Na podlagi odločitve vlade, poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije oziroma na predlog vodje intervencije lahko med izvajanjem zaščite, reševanja in pomoči prizadetim Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje zagotavlja sredstva pomoči oziroma določeno zaščitno in reševalno opremo ter orodja za delovanje sil za zaščito, reševanje in pomoč. Na podlagi medsebojnih pogodb lahko določeno zaščitno in reševalno opremo ter orodje prenese brezplačno na enote, službe in operativne sestave z omejitvijo, da teh sredstev prejemniki ne smejo odsvojiti, razen zaradi nadomeščanja z novimi sredstvi. Pomoč v zaščitni opremi in sredstvih ter orodju se lahko da neodplačno in s sklenitvijo ustrezne pogodbe, izjemoma tudi zaradi zagotavljanja pripravljenosti za izvajanje določenih nalog zaščite, reševanja in pomoči v skladu z merili, ki jih določi minister.

Zakon o gasilstvu:

43. člen (stroški intervencije)

(1) Stroške intervencije, ki izhajajo iz nalog gasilstva v skladu s tem zakonom, krije občina.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek stroške intervencije krije:

1. povzročitelj, ki je požar ali nesrečo povzročil namenoma ali iz velike malomarnosti;
2. kdor opusti predpisane varnostne ukrepe pri prevozu, skladiščenju ali drugih opravilih z nevarnimi snovmi;
3. kdor ne organizira požarne straže v skladu s predpisi;
4. kdor namerno in brez razloga alarmira gasilsko enoto.

(3) Stroške intervencije gasilskih enot, nastalih med intervencijo zunaj območja občine, za katero so ustanovljene, krije občina, ki je pomoč zahtevala, razen če sporazum med občinami ne določa drugače.

(4) Stroške intervencij v skladu z drugim odstavkom tega člena izterja pristojni organ občine.

(5) Stroški intervencije gasilskih enot, nastali med intervencijo izven območja občine, za

katero so ustanovljene, se krijejo iz proračuna Republike Slovenije, če je bila intervencija izvršena na podlagi državnega načrta zaščite in reševanja oziroma na podlagi odločitve pristojnega regijskega ali državnega poveljnika Civilne zaščite.